

ПРЕЗЕНТАЦІЯ НОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІОТОПОГРАФІЇ «СТАРОЇ» ПОЛТАВИ

Через різні причини, поява кожної нової книги авторства професійного науковця, присвяченої історії Полтави, стає помітною подією в інтелектуальному житті міста. На жаль, більшість «аматорської» краєзнавчої літератури просто дублює (часто – запозичує) ті або ті положення робіт класиків, на зразок І. Павловського. Але річ не тільки в цьому. Фахові історики можуть запропонувати якісно нові підходи до вивчення історії міста та віднайти нові, не «затягані» джерела і різнопланово їх витлумачити.

Яскравим прикладом такого оригінального дослідження є книга доцента кафедри історії України Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка О. Коваленко «Полтава XVII – XVIII століть», презентація якої відбулася 24 лютого 2015 року в Полтавському краєзнавчому музеї імені В. Кричевського. Її учасниками стали працівники музею, учні та вчителі міста, студенти, журналісти, науковці, викладачі. Відтак, презентація набула форми повноцінної наукової конференції з історії середньовічної й ранньомодерної Полтави з усіма відповідними складовими: доповідями, запитаннями, обговореннями.

Звісно, що головним доповідачем була авторка книги. Вона розповіла про появу задуму зробити реконструкцію міського простору козацького міста з його основними будівлями, вулицями, громадськими і релігійними спорудами. Далі ця ідея кристалізувалася під впливом відомого історика Н. Яковенко – наукового керівника О. Коваленко – й набула завершення у вигляді кандидатської дисертації, захищеної у 2009 році в Києво-Могилянській академії. Ще на захисті дисертації Оксані Валентинівні порадили видати дослідження у вигляді книги, однак це відтермінувалося на кілька років, доки київський видавець Олег Філюк не втілював цей задум у життя.

В обговоренні наукового доробку брав участь доцент кафедри історії України ПНПУ І. Сердюк, який проаналізував джерельну базу дослідження. Він підкреслив її різноплановість і ретельність опрацювання. Доповідач пригадав, як на захисті дисертації Н. Яковенко зауважила, що в дослідженні вводиться в науковий обіг мінімум 90% усіх можливих джерел із соціотопографії міста. Багато з них дослідниця застосувала першою. Вона знайшла унікальні відомості, у тому числі й про будівлі, що збереглися до нашого часу з XVIII – початку XIX століть, але не вважаються сьогодні історичними пам'ятками. На думку І. Сердюка, книга має стати настільною для міської влади, оскільки містить важливу інформацію

про історичні назви полтавських вулиць та їхні сучасні відповідники. Таким чином, робота може посприяти формуванню правильної політики щодо перейменування вулиць чи інших об'єктів.

Професор кафедри історії України ПНПУ Ю. Волошин акцентував увагу на практичній користі праці для майбутніх дослідників історії Полтави. Він зауважив, що й сам пише книгу про міських мешканців, які найближчим часом «заселять» вулиці та будинки, реконструйовані О. Коваленко. Окрім того, зазначив виступаючий, праця має значний потенціал у сенсі деконструкції міфів, наприклад, про тривалу виснажливу облогу Полтави, як великої фортеці у 1709 році.

Учасником обговорення стала й професор кафедри педагогіки, культурології та історії Полтавського університету економіки і торгівлі І. Петренко. Вона, мабуть, найкраще після авторки знає зміст книги, оскільки опонувала на захисті її дисертаційного варіанта. Ірина Миколаївна зробила акцент на численні сюжети соціальної історії, представлені в роботі. За її заувагою, місто, описане О. Коваленко, не порожнє, у ньому сваряться, любляться, торгують, займаються ремеслом конкретні люди.

Директор Полтавського краєзнавчого музею К. Фесик поділилася радістю від того, що подібні імпрези проходять саме в стінах цього закладу. Це стало доброю традицією, що продовжується. Катерина Борисівна наголосила, що книга є і їхнім досягненням, оскільки О. Коваленко тривалий час працювала в музеї й, вочевидь, надихалася його енергетикою.

Ця теза спонукала до подібних претензій на «причетність» і О. Пошивайла – доктора історичних наук, директора Інституту керамології НАН України, співробітницею якого також була О. Коваленко. Він помітив, що в книзі міститься багато відомостей про полтавських гончарів, локалізацію їхніх майстерень, місць продажу кераміки на теренах міста. А це, своєю чергою, є дуже важливим для дослідження функціонування окремої ремісничої спільноти в просторі козацького міста.

До обговорення долучилися й інші присутні. Їхні запитання дещо виходили за межі означеної теми для обговорення, та «винуватиця свята» люб'язно ділилася своїми знаннями історії Полтави. Дійство завершилося традиційним спілкуванням із журналістами та автограф-сесією. Багато його учасників, натхненних обговоренням, повернулися додому з книгою за підписом авторки.

І. О. Сердюк

* * *